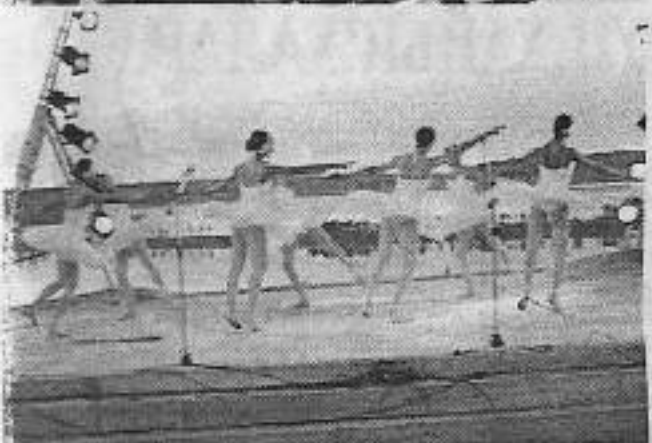

ХАҢҢАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

ОЛОХ

ОЛОХ ТӨРДӨ - ИЛГЭ-БЫЙАН ТҮСТЭНИИТЭ

Чурапчыга Өлүөнэ-Туора Күөл уу ситимэ олоххо кириитин үөрүүлээхтик бэлэтээһинтэн репортаж

Атырдык ыйын 8 күнэ 2001 сыл Чурапчы улуунун Хайахсыт нэһилиэгэ. Бу республика саха тыллаах төлбүлээн олохтор улуустарыгар история киирэр бэлэ түгэ. Бу күн XX-с үйгэ тутуута садалааһыт Өлүөнэ — Туора Күөл уу ситимэ олоххо кириитин дэри-норуот үөрүүлээхтик бэлэтти Сахабыт сирин араас муунуктарыттан

бу улуу бырааһынныгы ыйыла бэлэтэ аһаан туран биэрэн бэлэттэ. Чурапчыга сарсыардаттан чабылхай, ол ээрэри күлүнүлүү ылааны, кыра сиккэр тыаллаах, кинчолку ыраас Күн бэрдэ буолла. Оттон Хайахсыт Туора Күөл бар дьонун Өлүөнэ уута кириэн, кинч киллэти алааһы илэри аһаан толору киэби илан чэмэлэй Күн уотун кулмүрдүү осиньото көрүстэ. Уу быһыт сифоннаах труба-ай регуляторунан салгы эрбүү ханаалынан кутулан быһылла сытта. Күөл тутата бырааһынныкты кизгэмизт. Сарсыардаттан манна норуот күүлэти аһыллан кили-барыны, транспорт эгилгэти тилистэ. Радио сагата уус-уран тылынан кэлбит дьону ээрдэлэни чоргуйда. Ол быһыгар олохтоох автордар — бу ээрэ-тэн төрүттээх Сизгээр, Айыл, Аркадий Филиппов уу килиитин көрсө уруйдаабыт хоһооннорун аһаан, сүргэни эссе көтөллөр. Кырдыга, буттуну норуот үөрүүтэ, эрөгөө.

Быһыттан тахсыга "Илгэ" монумента харааха бырабыллар, кэлбит дьону тартыан тарта. Кини автору дизайнер Арман Ермолаевтың килсэтэ-бит. Бары силигэ, сирэ ситэ-эн толоруллубут монумент буолла. Төрүт олох төрдө буолар симьит курдук быһылла-ах. Иһирдэ ортогугар симьит-ноһар маарынныры сана-ар ычат-дьон тохтоон, үтүгүрүэн, арчыланан аһар-от отор олбохтоох. Аны ай-

оперативнай штаб начальнига И.Н.Долгунин, СР Президентэ М.Е.Николаевка кини: "Өлүөнэ-Туора Күөл уу ситимин түмүктүү туһунан" 2001 сыл тохсунуу 23 күнүгэри 1332 №-дээх Ыйааһынан 150 км усталаах, 5 насостуур станциялаах, 19,5 мөл. куб ууну аһарар киллэтиилэ уу ситимэ хаачыстыбалаахтык тутулан олоххо кириитин, бүтэһик участвакка — Чурапчыга уу бэриллиитин туһунан араалар-дыр. Ол киниттэн мустубут дьону бу үөрүүлээх күнүн ээрдэлээн Президент улахан программнай этини онордо.

— Ытыктабыллаах табаарыстар, убаастабыллаах сахам дьонно, ураты үөрүүлээх түгэни бэлэтиибит. Саҥа үйгэ Өлүөнэ-Туора Күөл уу ситимэ үлгэ киирдэ. Бу Мэнэ-Ханалас, Чурапчы, Таатта улуунун олохтоохторун үлгэ чабылхай ситиһинтэ, — дии-сэдалаа Михаил Ефимович. Кини салгы уу проблематын быһаарыга хас эмэ көлүөнэ дьон туруулаһыт история-рыгар тохтоор. Өлүөнэ уута сүткэн экономикай, соци-альной суолтатын туһунан этэн туран, уу кэлэ, билигин ону кичэллээхтик туһаныаха, эссе үрдүк тэрээһиниэх буолуоха диитэ. Иккитинэн, илин ээрэ водоводунан мунур-даммакка, аны газ ситимин тардар туһунан, салгы ону Алдан, Нерюнгри туһаныа-табын эттэ. "Бу үлэ уталы-пакка эһиллэтиэн садалаа-ахтаах", — диитэ. Онуоха рес-публика бэйэтин үбүнэн уонна олохтоохтор күүстэриэн ула-хан тутуулары хайа баһарар ыһар, кыһа баарын бу бүгүгү водовод тутуута көрдөрбүтүн санаата.

Тыл этин киниттэн Пре-зидент М.Е.Николаев Өлүөнэ-Туора Күөл ситимигэр үлгэ-бит дьон улахан бөлөхөр Пр-авительственай наһараадала-ры туттарыга киирэр. Баста-кынан, "Саха сирэ" хаһыат корреспонденыгар уонна бу уу магистралын үлэтин сырдыт-ыга коруун салайааччыгар, журналист И.И.Брызгаловка "СР културатын үтүөлээх үлэһитэ" үрдүк аат инэрриллэр. СР Президентин Грамотатынан уонна кыһыл көмүс хары чаһытынан биһигиттэн улуус баһылыгы бастагы со-лбуйааччы П.Н.Мишин баста-кынан наһараадалар. Тыл хаһаайыстыбатын салаатыгар СР Государственай Бирис-мийэтин лауреатын үрдүк аата "Мелиоратор" ГУП директора Г.В.Смирникова инэрриллэр. Өйдөбүнүк эңагарынан Чу-рапчыттан "Мелиоратор" ГУП трактористара Г.Н.Саввин, Д.И. Поисеев, суоппар А.М.Пермяков, "Чурапчыст-рой" ХЭО маастар-бири-гэдинир И.И.Собонов, ав-токрановщик Д.Д.Седалищев, э л е к т р о г а з о с а р щ и к В.В.Шадрин у.д. а. атын улу-устар, тэрлэтэлэр бастыг-ма-аны үлэһиттэр, механизатор-дар, тутатчылар наһараада-ланыйлар.

Эбэрдэ тылы ылар улуус баһылыга А.А.Шадрин. Баһылык бүгүгү үөрүүтэ-көтүүтэ республика 32 улуунун баһылыктара, үтүс ыалдыт баарын иһитиннэрэн туран, бу Чурапчы улуунун өсөтүттан-кырдыаһыгар тийэ саныыр-санаата-уу быһаа түстэни-тинэн ээрдэллэр итинэн Өлүөнэ-Туора Күөл уу ситимин

олоххо киллэригэ модун са-наатын булгуруллатар СР Пре-зидейгэр М.Е.Николаевка барба-мактал тылларын этэн туран, Михаил Ефимовичка улуус Махтал суругун итинэн символическай бэлэни — бэ-лэни саха батаһын, ол кинэ уу кэлбит улуунун 8 нэһилигэ 5 сылга туу оңоруохтааһын ту-оска суруйан киллэригэр уруй-айхал ортогугар тутта-рар. Олохтоохтор ааттарыттан махтал-баһыыба тылларын, ээрдатин тэрдэр Хайахсыт нэһилигэни ытык кырдыаһа М.Е.Васильев, Кини бу улахан үйэ тутуута кэһээс кэһээри ычакка уостубат быйан, чөл, доруобай олох түһэ буоларын этэн туран, Президент М.Е.Ни-колаевка, Правительствода наһанна уонна Хайахсыт нэһилигэни быһбардааччыла-ра, общественноһа түмсэн, сүбэлэһэн баран, саха дьонно тумус туттар аҕа баһылык-тын М.Е.Николаевы үһүс болдоххо турарыгар быһаары ылыммытарын иһитиннэрдэ, онуоха кини сабуланин биэрэригэр көрдөстө. Эбэрдэ тылы "Мели-оратор" ГУП директора Г.В.Смирников уонна улуустан СР Государственай Мунньагар (Ил Түмэнэ) де-путакка кандидат Е.А.Борисов эттилэр.

Аал уоту тигинэчи оттон, Алгысчыт (СР народнай артиһа Анастасий Федоров) алгыс тылларын этэн баран, "Уруй-тускуй!" диитэ, үрүг сөлөгөһүнэн айах тутта. Он-тон дьөлүдүттэрин, ыал-лын улуустартан кэлбит саха-лы таһаастаах алгысчыттары, батыһыннаран дамбаага ууну үрүг илгээн айах тутта ки-рииллэр. Дьөлүдүттэр орто-лоругар бааллар — РФ уонна СР народнай артиһа П.М.Ре-шетников аатынан Чурапчы-таагы народнай театр дирек-тора, тойуксут уонна алгысчыт В.П.Герасимов, тойуксут Егор Феофанов у.д.а. Кинилэри кинилэригэр уопсун илиилэ-рингэр хатын лабаата тутуур-даах биеэ туруйа уол, төрөт кыталык кыыс кирииллэр. Ки-нилэр Алгысчыт уйгуну-бийаны албаабытын киниттэ-ти, кытыла аһаахтарга кутул-лубут үрүг илгэни Алгысчыт уонна дьөлүдүттэр илиилэ-ригэти ылан, аллара кытылга кириэн уута куталлар.

Табыт тыаһа дүрбүэйэри кытары уугор аартыктан си-мэхтээх аттаах, күн уотугар ыраахтан килбэһингэр дуу-лаба бэргэллээх, тинир куй-актаах боотурдар, илиилэри-гэр уу бэлэти — сырдык ха-ллаан күгэ өһөһөөх былаабы күөрэчи тутан кирииллэр. Түһүгэлээн туран дьон-сиргэ өрөгөйдөөх күйгүрүн орто-гугар Баһылыктара СР Пре-зидентэ М.Е.Николаевка итинэн мустубут бар дьонго туһааһын тыл этэр. Онно Боотур уус уонна кини ычактара Батас Мөндүкээн, Уонка Тэбээн, Ча-кыр боотурдартан садалаан саха омук уугуһун олохсуйбут, саханы "саха дэллэти" ытык-сиргэр, Чурапчыга, өрүстэр ки-рибиллэригэр аныгы техниканан сэлбэлэммит саха киһитин дьулуруунан улуу Туйнаада-тан, Өлүөнэ өрүстэн ситим тардылан уостубат уйгу, быс-тебат быйан олохтохмутун туһунан эттэ. Итинэн атын баһын илин дьон салайа ту-

тан баран тинилээхтэн кэ-биһэр, киниттэн боотурдара торго бөтөрөгүнэн сиклэрэн аастылар. Ол киниттэн Өлүөнэ — Туора Күөл уу ситимин тутууга үлгэтибит — "Мелиоратор" ГУП, "Чурапчыст-рой" коллективтара атын улу-устан биригэ үлгэтибит дьон-норун кытары парадтаан дамбаа аастылар. Кэлбит үрдүк ыһырылаах ыалдыттар: СР Президентэ М.Е.Николаев, СР Правительствотын баһылыгын солбуйааччы И.Н.Долгунин, Тыл хаһаайыстыбатын минис-терствотын тутууга Департа-ментын директора А.М.Копы-рин, улуус баһылыга А.А.Шадрин итинэн Правительствода дьаһалта эһилтээх үлэһиттэр дамбаа кириил-лэр.

СПОРТИВНАЙ КҮРЭХТЭНИЛЭР

Хайа үрдүк үөрүү, хайа улахан түһүлгэ илин-атах күрээс суох барытай? Бүгүгү дьоро күн биригэ-эргэлээн спортнай күрэх-тэһиллэр буоллулар. Дьэ ма-на, араас улуустартан тийэ-аат ааттаан кэлбит мадьыны-лар мас тардыһан мадьыкта-тылар, күлүмэс күстээхтэр, быһылластар быһыллаастар тустан бачымаастылар. Түһүккэ халсабайга Таатта бөдөһө Григорий Массеев утарсааччыларын барыларын ыраастык быраһаттаан чабыл-хай кыһыыны ситистэ. Буола-ары турар Ил түмэн быһыба-рыгар депутатка кандидат Е.А.Борисов туруорбут би-ринин — телевизор хаһаа-ынанан буолла. Мас тар-дыһытыгар Алаһар күстээх Александр Сивцев кини да туһулунарбаакка, чемпионатын ыла, улуус ад-министрациятын бириһинэн — видеолейеринэн бэлэти-нэ. Оттон хары баттаһытыгар үгүс киһи холонмуттан Мугу-дай кытабыс тарбахтааба Андрей Окочешников чемпи-оннаата, администрация олох-тообут бириһин "Мента" электрическай оһуу илгэ барда. Уу кэлитинэн ситим-кэннээ, урукку өттүгэр биһиги дьойдуга соччо таһыб-тэх көрөт — тыһан күрэх-тэһин буолла. Дьэ дуо, хама-анда бэрлээтин кытары уугуртан уонтан таһа тыы киригэ, уу тыһа чаһымнаата, харанаран ээр күһүгү ха-лааһыга кин-ханна олооро соччо көстүбэт, арай эрди салбаа прожектор уотугар кылабачыда. Онно Чакыр кийитэ Алексей Филиппов кытылга маһаһынан тиксэн, Ил Түмэн быһыбагыгар депу-

такка кандидат К.А.Федоров туруорбут бириһинэн — теле-визорунан наһараадаланна.

УУС-УРАН КОНЦЕРТ

Кизэтин Саха респу-бликатын искусствотын маас-тардарын кыттыларынан уус-уран концерт буолла. Концер-ды Саха республикатын Културага уонна духовноса министрствотын эппиттээх үлэһит СР културатын үтүөлээх үлэһит О.М.Харай-батова салаһан ытта. Сце-нага бастаһынан ыһырылан концерды Чалларатаагы на-роднай хор (хормейстер Е.М.Лыткина) Анастасия Вар-ланова тылларыгар итинэн мелодиятыгар, Дирингээри народной хор (хормейстер СР културатын туйгуна Ф.И.По-пова) олохтоох автордарыт М.А.Герасимов-Сизгээр тыл-ларыгар уонна Н.М.Сибиря-ков мелодиятыгар "Уруй-туску Өлүөнэ" ырыларынан ас-тылар. Атын ыраах сирдэргэ, Россия уонна аан дойду таһымнарыгар саха искусствотын кэрэһиттэрэ буолбут бил-лиллээх ырыһыттарыт — СР үтүөлээх артистара Екатерина уонна Алексей Егоровтар, СР үтүөлээх артиһа Прокопий Не-устроев, РФ уонна СР үтүөлэ-эх артистка Айталина Ада-мова күндү-кэрэ уоластары-нан күндүлээн, бу кизэ ум-нулубат үтүө өйдөбүл хаал-лардылар. СР үтүөлээх артис-тка Наталья Посельская илгэ кэлбит хореографичес-кай учунищетын иһиллээчи-лэрин сэргэ бэйэбит улууслут ээркээн үккүүтүттэрэ "Күөрэгэйдэр" итинэн "Мара-лааһы оһуордара" уонна Мэнэ-Ханаласан "Кыталык" оро-образцовый ансамбллара үккүүлээтилэр. Көрөөччү сүргэтин өрө көтөхтүт үрдүк таһымнаах концерт "Туйнаа-да" государственай ан-самбля "Оо, море, синее море" ырыны дьоплуоннуу ты-лынан толорууттан түмүктэн-нэ.

Күнү быһа атын-туту та-рилинэн, "Чурапчы" ТХПК ити-энэ биридиэлээн предприни-мателлэр утаһынан уонна ара-ас аһыан-үөлүнэн дьону-сэр-гэни харыыта суох хааччыды-лар. "Чурапчы" кооператив кизэтин тобус түһүлгээн олорон аһаһыны тэрийдэ. Кэлбит дьонго барытыгар, ки-ми даһаны матарбаһа, буспут эти уонна быһыбагы түгэттэ.

С. СМЕРНИКОВА,
Р. СИБИРЯКОВА.

ХААРТЫСКАҕА:
Бырааһыннык түгэнэртиттэн.

М.Е.НИКОЛАЕВЫ — ҮҮС БОЛДОХХО

Биһиги, Хайахсыт нэһилигэни олохтоохторо, быһбар-дааччылара быйыл ахсынны ый 23 күнүгэр буолар Саха Республикатын Президентин быһыбагыгар Президент кан-дидаттарыгар Республикабыт биһигин үлэһит Президентин М.Е.Николаевы бири санаанан туруордубут. Михаил Ефимович элбэси онорбут, Республикатыгар улахан кэскиллээх тутуулары ыһыппат Президент. Ырааһы өтө көрөр уонна ону олоххо киллэрэр салайааччы. Олор-тон аһардас Өлүөнэ-Туора Күөл уу ситимин олоххо киллэ-рин, сахалар төлбүлээн олохтор улуустарыгар уу бысты-бат ситимин түстэһин да, кини тыла дьаһалаттан арахсы-батын көрдөрөр.

Күндү улууслут бары олохтоохторо, хайахсыттар быһаарыныбытын өйүүргүтүгэр ыһырабыт.

М.ВАСИЛЬЕВ,
үлэ ветерана, нэһилик ытык кырдыаһа.

ДЕПУТАККА КАНДИДАТ ОРДАХОВ ВАЛЕРИЙ СПАРТАКОВИЧ

1962 сыллааха алтынны 7 күнүгэр Саккырыр оройуонун Сизгэн Күөл селотугар сулуус-палаах дьиз кэргэнигэр үһүс уолукан төрөөбүтэ. 1969 сыллааха дьиз кэргэнинэн Чу-

рапчы оройуонугар көһөн кэл-биттэрэ.

Абата — Ордахов Спартак Николаевич, өр сылларга Чу-рапчы оройуонун Агропромст-ройугар кылаабынай бухгалте-рынан үлэлээбитэ. Ийэтэ — Сы-роватская Вера Егоровна рай-комга үлэлээбитэ, билигин пенсияга тахсан олоһор. Убай-дара Геннадий уонна Анатолий иккиэн Чурапчы селотугар ыал буолан олохсуйан олоһоллор.

1980 сыллааха Чурапчы орто оскуолатын ситиһилээх-тик бүтэрэн Новосибирский куораттаагы тыа хаһаайыс-батын институтун экономичес-

кай факультет бухгалтерскай учуот уонна хаһаайыстыбын-най үлэни анализтааһын отде-лениягыгар үөрэнэ киирбитэ. Талан ылбыт идэтин 1984 сыл-лааха бүтэрэн Чурапчы оройуонун Субуруускай ааты-нан совхозугар хаһаайыс-тыбыннай аахсыга эконо-миһынан үлэтин саҕалыыр. Он-тон 1986-1988 сылларга Чу-рапчытаагы эт-үүт комбинаты-гар кылаабынай бухгалтеры-нан үлэлээбитэ. Мантан сал-гыы 1988 сылтан 1992 сылла-аха диэри Өймөкөөн оройуо-нун "Өймөкөөн" совхозугар кылаабынай экономистыыр. Бу

кэнниттэн салайар дьобурдаах эдэр киһини таба көрөн 1992 сыллааха Эбээн-Бытантай улуунун баһылыгын солбуйааччытынан ыҥыраллар. Манна кини үс сыл салайааччы быһытынан буһуу-хатыы ос-куолатын барар. Онтон Дьоку-ускай куоракка көһөн кэлэн Го-сударственной ревизионнай управленияга үлэлиир. 1996-2000 сылларга "Сахаанешоп-торг" ГК Генеральной директо-рын солбуйааччытынан, оттон Генеральной директор эбээһинэһин толорооччунааҥа таһаарылаахтык үлэлиир.

Билигин Валерий Спарта-

кович "Север-экспорт" хаач-чахтаммыт эбээһинэстээх тэ-рилтэтин директорынан үлэли-ир. Бу тэрилтэ Магнитогор-скайдаагы металлургическай комбинат Саха сиригээсэ ба-рээстэбиитэлиээн буолан, тутуу матырыйаалларын республи-кага тарҕатыннан дьарыкта-нар.

Кэргэннээх, үс оҕо амаар, кыһамнылаах абата. Улахан кыһа Дьокуускай-даагы Государственной уни-верситет студентката, орто уол 5 кылаас үөрэнээччитэ, кыра уола 5 саастаах.

ОРДАХОВ В. С. ПРОГРАММАТЫТТАН

Чурапчы улуутугар уонна республика бүтүннүтүгэр но-руот хаһаайыстыбатын сайды-ытын түстүүр нормативнай-правовой, экономической төрүттэри оҥоруу.

Нэһилиэһиньэ киэн аранатыгар медицинскэй көмөнү тириэрдии, эмтээһини тупсары, спорду уонна физи-ческэй культураны сайынна-ры.

Культура уонна искусство ситиһилэрэ дьон-сэргэ би-лиитигэр-көрүүтүгэр киэнник тарҕаныыларын ситиһии.

Үлэ рыногын сатабыллаах-тык уонна чакчы дьон олоһор-

дьаһаҥар туһалыыр ына тэ-рийии.

Нэһилиэһиньэ киэн аранатыгар оҥоруллар соци-альной көмөлөрү чопчу анал-нан тириэрдии ситиһии.

Олох-дьаһах кыһалбатын толору толуйар кыахтаах пен-сия баар буоларын туһуттан пенсионнай системаны тупса-

ран иһии. Сэрии ыар сыллары-гар кыһалбатын көрсүбүт 1936-1945 сс. төрүөх оҕолор икки түһүмэтинэн тыыл ветерана-ра буолалларын утумнаахтык туруорсуу.

История мэнэ бэлиэларин, өбүгэлэр үтүө үгэстэрин үйэтитэн иһии уонна салгыы харыстааһын.

ПРОГРАММАНЫ ОЛОХХО КИЛЛЭРИИГЭ СҮРҮН ХАЙЫСХАЛАР:

Экономическая салаа:

Хаһаайыһынааһын форматыт-тан тутулуга суох улуус иһигэр бэйэ онорон таһаарар бородуук-суйатын салгыы сайыннарыы, дэ-лэтин уонна батарыы болпуруос-тарын быһаарыы, саҥа үлэ миэ-стэлэрин тэрийии.

Переработка болпуруоһун салгыы сайыннарыы, кэнэтин, ма-ныаха кизинник дьарыктанан баҕалаах фермердэргэ, хаһаайыс-тыбаларга туох кыалларынан көмөлөһүү, кинилэр саҕалааһын-нарын өйөөһүн.

Докуоту түргэнник биэрэр са-лаалары салгыы күүскэ сайынна-ран улууска ыал экономикатын ту-руктаах оҥорууга өйөбүл уонна көмөлөтө баар буоларын ситиһии.

Экономика уонна экология болпуруостарын тэҥиз тутан быһаарыы. Тулалыыр айылҕаны харыстааһын экономической сай-дыыга, сыаналар туруктаах буолу-уларыгар, үлэтэ суох буолуу ач-чааһыныгар, чөл олохтоох буолу-уга ураты көмөлөһүүн, улахан су-

олталаарын быһыытынан бу хай-ысхаба былааннаахтык ылсыһан үлэлээһин.

Агропромышленная ком-плекса:

Тыа сиригэр сир уонна үбү көдүүстээхтик туһанааччыларга экономической усулуобуйаны тэ-рийии уонна сокуон өттүнэн пере-работканан дьарыгыгар тыа хаһаайыстыбатын ассоциацияла-рыгар уонна кооперативтаргар государственнай көмөнү оҥоруу.

Тыа хаһаайыстыбатын бороду-уксуйатын онорон таһаарааччы-ларга уонна переработканан дьарыктанар тэрилтэлэргэ, бири-диэһэн дьоннорго быһаччы көмөлөхөх финансовай-кредитнэй системаны олохтоһуу.

Оҥоруллан таһаарыллар бо-родууксуйаны батарыы кө-дүүстээх, сатабыллаах рыногын тэрийии.

Тыа сиригэр дэгиттэр идэлээх эдэр специалистар олохсуйан үлэ-лээһиннэригэр сөптөөх усулуо-буйаны тэрийии, материальной

өйөбүллэри олохтоһуу.

Социальной-культурнай по-литика эйгэтигэр:

Үөрэххэ:

Улуус оскуолаларыгар үөрэх-тин үлэтигэр үбүлээһини күүһүрдүүгэ уонна ону көдүүстэ-эхтик туһаныыга үлэлээһин. Бюд-жеты таһынан үбү киллэрэр кыах-тары уонна ньымалары көрдөөһүн.

Оҕо тэрилтэлэрин дьыалэрин тутууга үбү-харчыны Пра-вительство таһыныгар туруорсуу. Тыа сиригэр оскуолаларын матери-альной технической базаларын салгыы бөөрөгөтөн туран, би-лигини кэм ирдэбиллэригэр эппи-эттир информатсионнай техноло-гиялары толору туһаныыны хаач-чыыы.

Доруобуйа харыстабылы-гар:

Эмп тэрилтэлэрин дьыалэрин эбии тутууга уонна өрөмүөн-нээһини ыытыыга Правительство, туһааннаах министерстволар көмөлөрө, өйөбүллэрэ баар буо-

луутун ситиһии.

Балыһалары, поликлиника-лары, онтон да атын кинилэри би-лигини кэм ирдэбиллэргэ эппиэтти-ир медицинскэй оборудованиела-рынан салгыы хааччыыыга үлэ-лээһин.

Культурага уонна спортка:

Сайынны өттүгэр оҕолору сынньатар, чэбдигирдэр лааҕыр-дары тутууга уонна ону тэрээһин-нээхтик үлэлэтигэр, республика таһымыгар таһаарыыга былаанна-ахтык үлэлээһин.

Нэһилиэктэр культурнай киин-нэрин дьыалэрин саҥардыыга, өрөмүөннээһинигэ былааннаахтык үлэлээһин.

Ылчат политикагыгар:

Олоххо, үлэсэ үтүө үгэстэрдэ-эх, чабылхай талааннардаах Чу-рапчы улуунун ыччатын ортогугар чөл олох сизрин-туомун сөргүтүү, эдэрдэр билигини кэм ирдэбиллэрин толору хааччылан оҥорууларын ситиһии.

Эдэр ыаллар дьиз-уот туттал-ларыгар государство кредитнэй

көмөтүн кэнэтэн, элбэтэн иһиитин ситиһии.

Республика, улуус обществен-най олоһор эдэр ыччат көхтөөхтүк кыттарын иһинтэн ыччаттар ли-дердарын кытта ыкса сибээстээх-тик үлэлээһин.

Эдэр специалистар тыа сир-гэр тардыһылыларыгар усулуобуй-алары тэрийии.

Толкуйдаммат Программа олобуран: 33 №-дээх Чурапчы-таагы быыбардыыр уокуруктан-Саха Республикатын Государ-ственной мунньаҕар (Ил Түмэн) депутатка кандидат Ордахов Ва-лерий Спартакович сокуону таһаарар үрдүкү органга Чурапчы улуунун уонна республика олохто-охторун тустаах интэриэстэрин ту-руулаһан көмүскүүр бигэ быһаарынылаах.

Улууспут инники сайдыы-тын иһин туруулаһар эдэр, кэс-киллээх салайааччыга Ордахов Валерий Спартаковичка куо-ласпытын биэриэһин!

ЭДЭР КИҢИЭХЭ ЭРЭНИЭХХЭ

Ааспыт быыбардар тэҥиз суох балаһыанньага ааспыттарын бары да би-лэрибит буолуо. Ону мин Россия Президенин бы-ыбарыгар оннооһор Пу-тин В.В. бэйэтэ билинэн — "Тэҥиз суох ба-лаһыанньага коммунист-тары элбэх киһи өйөөтө" — диэн этэн ту-рарын санаатабын. Өскөтүн дойду баһылыга итинник сыананы быы-бар хаамыытыгар биз-рэр буоллабына, бу ба-лаһыанньа бүтүн Россия үрдүнэн сабардаабыта саарбаҕа суох. Бу буола-ары турар Ил Түмэн быы-

барыгар депутатка кан-дидатынан улууска 3 киһи турда. Мин санаа-бар бу үс киһиттэн арымый олоҕу билбиттэ-рэ, опыттаахтара Бори-сов Е.А. буолуон сөп. Ол да иһин буолуо, кини көрсүһүүтүгэр кэлээччи баһыйар өтгө саастаах дьон сырыттылар уонна кинини өйүүр санаалаах-тар. Киһи төһөнөн сааһыгар да соччонон тус олохтор чэпчэтиилэр тустарынан уустаан-ураннаан этиилэри сүрэхпитигэр-быарбыты-гар олус чугастык ылы-нар үгэстээхпит. Дьэ, ону

да, бу сырыыга Борисов Е.А. таба туһанна.

Маныха мин санаам букатын утары. Ол кур-дук Борисов Е.А. сэбизэ-кэй кэмгэ үөрэммит, үлэлээбит, быһата аас-пыт олох бары өнөтүнэн хааччаҕа суох туһаммыт киһи буолар. Онтон 1991 с. былааска демократта-рынан ааттанар дьон кэ-лэллэрин кытта Борисов Е.А. саҥа олох киһитэ буола охсубута, үүннэр-бит, киһи онорбут парт-иятын мэлдьэһэн, урукку олоҕу холуннарааччы-лар кэккэлэригэр киир-битэ, үрдүк соллоох са-

лайааччы буолбута. 1991 сылтан дойдуга борос-тоуй дьон олоһор сонноммут ыарахаттар үөскээбиттэригэр миэс-тэсэ быһаччы эппиэти-нэһи сүгэр киһинэн Бо-рисов Е.А. буолар. Тоҕо диэтэххэ кини оннук ула-хан быһаарар ба-лаһыанньалаах дуоһу-наска сылдыбыта.

Күндү быыбардаач-чы, Е.А. Борисовы анар-дас "бэйэбит киһибит" диэн санаанан салайта-ран быыбардыһыын Чу-рапчы аатын-суолун үрдэппэтин өйдөө. Абыһах хонуктаабыта

"Чурапчы саҕахтара" ди-эн листовканы аахпы-тым. Онно сурулларынан Е.А. Борисов элбэх киһилээх, учуонайдарда-ах научнай тэрилтэни са-лайар диэн суруллубут. Борисов Е.А. научнай үлэтигэр ситиһилээхтик үлэлииригэр кыабы биз-рэр сөп буолуо этэ. Өскөтүн депутат буолар түбэлтэтигэр ол да-лаһыаннаах үлэ атахта-нара биллэр.

Бу быыбарга биир бэйэм ааспыт быыбар түмүктэригэр олобуран Федоров К.А. иһин куо-ласпын биэриэм. Улуус-ка 29 уокурукка сэттэ кандидат турбутуттан, Федоров К.А. 9 уокурук-ка бастакы, 4 уокурукка иккис, 10 уокурукка

үһүс, 5 уокурукка төрдүс миэстэни ылан быыбар-дааччылар сэнээриилэ-рин ылбыта. Бу эдэр киһиэхэ улахан кыайыы этэ. Промышленность курдук перспективалаах салаага тахсылаахтык үлэли сылдыар ыччат киһини улуус ыччата өйөөтөбүнэ Кузьма Аполлонович ессе тэп-тэн туран үлэлиэ диэн эрэнэбин. Ааспыт быы-барга улуус киһинигэр К.А. Федоров 5 уокурук-тан түөрдүгэр үһүс, би-иргэ бастакы миэстэни ылбытын санаатабын.

Күндү быыбардаач-чы! Күгэн буолан уостар эрэннэриилэри өйдүүр кэммит кэллэ.

Василий ДЬЯЧКОВСКАЯ.

ИННОКЕНТИЙ
ГРИГОРЬЕВ.

